

HUMANITARNA POMOČ REPUBLIKE SLOVENIJE OB NARAVNIH NESREČAH V LETU 2005

Humanitarian assistance from the Republic of Slovenia at natural disasters in 2005

Mateja Berglez *UDK 614.8:364(497.4)“2005”

Povzetek Abstract

Letu 2005 bi lahko rekli leto naravnih nesreč, saj so v primerjavi z letom 2004 narasle kar za 18 odstotkov. V teh nesrečah je umrlo mnogo ljudi, še več jih je bilo ogroženih, zaradi nesreč pa je prišlo tudi do velike materialne škode in finančnih izgub. Predvsem manj razvite države se same niso sposobne soočati s posledicami nesreč, ki uničujejo njihovo ekonomsko in socialno okolje ter zavirajo njihov razvoj. Republika Slovenija je v letu 2005 ponudila humanitarno pomoč mnogim državam, ki so jih prizadele nesreče. Članek podrobneje opisuje nekaj primerov nudenja pomoči, in sicer ob cunamiju v Jugovzhodni Aziji, ob poplavih v Romuniji, orkanu v Združenih državah Amerike in potresu v Pakistanu.

The year 2005 could be called a year of natural disasters, since we witnessed an increase of 18 percent in the number of disasters. Many people were killed in them, many more were affected and there was enormous material and financial loss. Less developed countries in particular cannot cope with the effects of such tragic events, which have an economic and social impact on their development. In 2005, the Republic of Slovenia provided humanitarian assistance to many countries that were affected by disasters. The article describes some of these cases, specifically the tsunami in Southeast Asia, floods in Rumania, the hurricane in the United States of America and the earthquake in Pakistan.

Naravne nesreče v letu 2005

Leto 2005 mnogi imenujejo kar leto naravnih nesreč, saj je bilo v letu 2005 po podatkih belgijskega univerzitetnega centra za raziskave nesreč (*Belgian Universite Catholique de Louvain's Center on the Epidemiology of Disasters - CRED*) kar 18 odstotkov več naravnih nesreč. Po navedbah centra se je v letu **2005 zgodilo 360 naravnih nesreč**, kar je bistveno več kakor v letu 2004, ko so zabeležili 305 nesreč. Kakor prikazuje preglednica 1 je v letu 2005 največ nesreč prizadelo Kitajsko in Indijo. Po mnenju raziskovalcev je vzrok za to predvsem **večje število poplav in suš**, ki so ogrozile veliko ljudi. Število poplav je naraslo za 57 odstotkov (107 v letu 2004 in 168 v letu 2005), število suš pa za 47 odstotkov (15 v letu 2004 in 22 v letu 2005) (<http://www.unisdr.org/>). V letu 2005 so bile tudi največje finančne izgube zaradi nesreč, saj so po ocenah Združenih narodov naravne nesreče povzročile kar za **200 milijard dolarjev finančne škode** (v letu

2004 145 milijard dolarjev) (<http://news.mongabay.com/2005/1207-unes.html>).

Vzroki za večje število nesreč v zadnjih letih so po mnenju mnogih raziskovalcev predvsem v človekovih dejavnostih, saj so nesreče v današnjih časih predvsem mešanica

Država	Število nesreč
Kitajska	31
Indija	30
Združene države Amerike	16
Afganistan	13
Bangladeš	12
Pakistan	11
Vietnam, Indonezija, Romunija	10
Iran, Ruska federacija	9
Haiti	8
Mehika, Turčija	7

Preglednica 1. Države, ki jih je v letu 2005 prizadelo največ nesreč

Table 1. Countries most affected by natural disasters in 2005

* Mag., Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova cesta 61, Ljubljana, mateja.berglez@urszr.si

Vir: povzeto po sporočilu za javnost ISDR (<http://www.unisdr.org/>)



Slika 1. Cunami je uničil cele vasi, december 2004 (foto: skupina UNDAC)

Figure 1. The tsunami destroyed whole villages. December 2004. (photo: UNDAC team)

socialno-ekonomskih dejavnikov (naraščanje prebivalstva, življenje revnih na ogroženih območjih, neprimerna pripravljenost na nesreče, vlade in prebivalstvo slabo poznajo potrebne ukrepe) in pa tudi sprememb v okolju, kot so podnebne spremembe in ogrevanje ozračja. Kot ugotavljajo mnogi avtorji lahko v prihodnje zaradi človekovega načina življenja pričakujemo še več okoljskih katastrof in Wiberg (1996: 25) v svojem delu ugotavlja, da človeške skupnosti že stoletja spodbujajo lastno trajnost z izčrpavanjem neobnovljivih naravnih virov, povzročanjem nesreč in onesnaževanjem lastnega okolja. Razlika je le v tem, da so imeli do nedavnega učinki takšnega ravnanja predvsem lokalne posledice, zdaj pa globalne. Po Smithovem (2000) mnenju se bomo v prihodnje soočali zlasti s transnacionalnimi grožnjami, ki bodo predvsem nevojaške narave, kakor so kriminal,



Slika 2. Priprava humanitarne pomoči Republike Slovenije v državnem logističnem centru v Rojah (foto: arhiv URSZR)

Figure 2. Preparation of humanitarian assistance from the Republic of Slovenia in the National Logistical Centre in Roje. (photo: URSZR archives)

migracije, širjenje nalezljivih bolezni, negativni okoljski pojavi in terorizem. Tudi Keys (1999) je pri svojem proučevanju posledic globalnega ogrevanja ozračja označil povezanost med različnimi grožnjami varnosti (suše, orkani, tajfuni, poplave ...) kot »učinek domino«, ki je po svetu povzročil smrt mnogih ljudi in prispeval k množičnemu preseljevanju prebivalstva ter veliki gospodarski škodi.

Vsako leto je zaradi nesreč ogroženih tudi več ljudi, živali in kulturne dediščine. V letu 2005 je kar **157 milijonov ljudi** potrebovalo nujno pomoč, oziroma so bili zaradi nesreč evakuirani, poškodovani ali drugače ogroženi. Leta 2004 je bila ta številka za 7 milijonov nižja. V letih 2004 in 2005 beležimo tudi bistveno večje število smrtnih žrtev, ki so večinoma posledica samo ene nesreče (v letu 2004 je 92 odstotkov vseh smrtnih žrtev posledica cunamija v državah Jugovzhodne Azije; v letu 2005 pa je 81 odstotkov vseh smrtnih žrtev posledica potresa v Pakistanu) (<http://www.unisdr.org/>). Preglednica 2 kaže, da so v letu 2005 največ smrtnih žrtev, poleg potresa v Pakistanu, zahtevali orkan Stan v Gvatemali, orkan Katrina v Združenih državah Amerike ter potres in poplave v Indiji.

Nujnost mednarodne pomoči ob naravnih nesrečah

Ob večjih naravnih nesrečah prizadeti državi pomagajo tudi druge države, saj imajo lahko nesreče dolgoročne negativne ekonomske in socialne posledice in lahko pahnejo na rob preživetja in k socialni izrinjenosti celotne populacije. Buzan (1991: 131–134) ugotavlja, da lahko okoljske grožnje, kakor so potresi, nevihte, poplave in suše povzročijo državi/družbi tolikšno škodo kakor vojna. Predvsem manj razvite države se zaradi slabše pripravljenosti na nesreče same niso sposobne spopasti s posledicami nesreč in potrebujejo pomoč drugih držav,

Nesreča, mesec	Država	Št. smrtnih žrtev
Potres, oktober	Pakistan	87.000
Orkan Stan, oktober	Gvatemala	1.513
Orkan Katrina, avgust	ZDA	1.322
Potres, oktober	Indija	1.309
Poplave, julij	Indija	1.200
Potres, marec	Indonezija	915
Poplave, junij	Kitajska	771
Potres, februar	Iran	612
Epidemija ošpic	Nigerija	561
Poplave, februar	Pakistan	520

Preglednica 2. Največje naravne nesreče v letu 2005 po številu smrtnih žrtev

Table 2. Natural disasters by number of deaths in 2005

Vir: povzeto po sporočilu za javnost ISDR (<http://www.unisdr.org/>)

ki skušajo s svojimi aktivnostmi reševati življenja ljudi in živali, hkrati pa tudi omejiti sekundarne posledice nesreč, to je zmanjšati škodljive vplive na okolje, preprečiti širjenje nalezljivih bolezni in zmanjšati materialno škodo, ki nastane ob takšnih dogodkih. Po grobih ocenah naj bi vsako leto nesreče v najrevnejših državah ekonomsko omejile rast teh držav za 3 odstotke, saj je denar namesto za odpravo revščine namenjen nujni obnovi in pomoči prebivalstvu, ki ga prizadenejo nesreče.

Mednarodno skupnost danes zaznamuje velika soodvisnost držav in poleg posameznih držav se v nudenje pomoči vključujejo tudi mnoge mednarodne organizacije. V našem geografskem območju delujejo mehanizmi za usklajevanje mednarodne humanitarne in reševalne pomoči ob naravnih in drugih nesrečah pod okriljem Združenih narodov, Evropske unije in zveze NATO. Omenjeni mehanizmi predvsem pomagajo državam pri izmenjavi informacij o nesrečah ter pri usklajevanju potrebne in ponujene humanitarne pomoči. Njihov pomen je torej v dodani vrednosti, kjer prevzemajo usklajevalno vlogo.

Humanitarna pomoč Slovenije ob naravnih nesrečah v letu 2005

V letu 2005 beležimo v Sloveniji številne aktivnosti v nudenju humanitarne pomoči državam, ki so jih prizadele naravne nesreče. V skladu z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti (Ur. list RS, št. 56/2001) stalna in neposredna nevarnost naravnih in drugih nesreč zahteva dejavno sodelovanje Slovenije v mednarodnih integracijah in organizacijah, še posebej s sosednjimi državami na obmejnih območjih. Cilji tega sodelovanja so preventiva, medsebojna podpora držav pri razvijanju lastnih sistemov za obvladovanje nesreč in kriznih pojavov, medsebojna pomoč ob nesrečah ter izvajanje skupnih mednarodnih humanitarnih in reševalnih akcij.

Pomoč drugim državam ob naravnih in drugih nesrečah je po določilih Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 64/1994 in št. 28/2006) ena od temeljnih nalog slovenskega sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Pomoč je prostovoljna in se daje v obliki reševalnih ekip, človekoljubne pomoči v obliki materialnih sredstev ali na drug ustrezen način. Pomoč je brezplačna, stroške uporabe enot in služb ter sredstev pomoči krije Vlada RS.

V letu 2005 je bilo v proračunu RS načrtovano



Slika 3. Posledice poplav v zahodnem delu Romunije, junij 2005 (foto: arhiv Romunski generalni inšpektorat za krizne razmere)

Figure 3. The effects of floods in the western part of Rumania. June 2005. (photo: Rumanian General Inspectorate for Emergency Situations)

108.871.000,00 SIT sredstev za neposredno humanitarno pomoč, ki jo Slovenija namenja za države prejemnice uradne razvojne pomoči¹, dejansko pa je bilo porabljeno 249.770.000,00 SIT sredstev. Vzroka za povečanje sta predvsem dve katastrofi velikih razsežnosti, cunami v državah Jugovzhodne Azije in potres v Pakistanu. Presežek sredstev je Vlada RS pokrila iz proračunske rezerve. Poleg neposredne pomoči je Slovenija posredno, s plačevanjem članarin agencijam ZN in Mednarodni federaciji Rdečega križa in Rdečega polmeseca prispevala 467.376.815,00 SIT za humanitarno pomoč po celem svetu (dopis Vlade RS, številka 00104-15/2006/7 z dne 2. 3. 2006).

Humanitarna pomoč je pomoč, ki se daje ob naravnih in drugih nesrečah oziroma v nujnih primerih takih razsežnosti, ko jih prizadeto območje oziroma država ne more sama obvladovati. Humanitarna pomoč ne obsega samo ukrepov za blažitev posledic nesreč, temveč tudi dejavnosti, ki vzpostavijo minimalno raven samozadostnosti prizadetega prebivalstva. Humanitarno pomoč dajejo mednarodne organizacije, države ter vladne in nevladne organizacije. Ločimo med programirano humanitarno pomočjo, to je tista, ki jo je mogoče do neke mere načrtovati (npr. pomoč prebivalcem na območjih, kjer je zaradi suše naslednje leto pričakovati lakoto), in nujno humanitarno pomočjo, ki je ni mogoče predvidevati (npr. ob naravnih in drugih nesrečah) (Šetinc, 2005: 22). Pričujoči članek ne opisuje vseh lanskoletnih dejavnosti Slovenije na tem področju, ukvarja se le z nudenjem humanitarne pomoči ob naravnih nesrečah, ki jo je odobrila Vlada RS, operativno pa je postopke nudenja pomoči izvajala Uprava RS za zaščito in reševanje v sodelovanju z nevladnimi organizacijami.

¹ V letu 2005 je Slovenija nudila enkratno humanitarno pomoč tudi dvema državam, ki nista prejemnici uradne razvojne pomoči, in sicer Združenim državam Amerike ob orkanu Katrina in Romuniji ob poplavih.

Cunami v državah Jugovzhodne Azije, december 2004

Čeprav se je katastrofa zgodila v letu 2004, jo omenjam v članku, saj predstavlja največjo naravno katastrofo leta 2004, ki je terjala veliko število človeških žrtev, aktivnosti za odpravo njenih posledic pa so se nadaljevale v letu 2005. Cunami² je v Jugovzhodni Aziji povzročil potres z magnitudo med 9.0 ali 9.3 (še vedno ni enotnega mnenja) po Richterjevi lestvici, ki se je zgodil 26. decembra 2004 ob 0. uri, 58 minut in 53 sekund po usklajenem svetovnem času (*UTC – Coordinated Universal Time*) (lokalni čas 7:58:53). Epicenter potresa je bil pod morskno gladino ob zahodni obali severnega dela indonezijskega otoka Sumatre med Indo-avstralsko in Evrazijsko litosfersko ploščo. Prvemu potresu so po nekaj minutah sledili močni popotresni sunki, predvsem pa cunami, ki je zadel skupino držav Indijskega oceana in Jugovzhodne Azije ter povzročil dramatično število človeških žrtev in veliko materialno škodo. Cunami je zahteval 226.408 smrtnih žrtev (podatki o številu žrtev se razlikujejo) (http://www.em-dat.net/preliminary_figures_2004.htm). Posledice cunamija so bile najbolj katastrofalne na Šrilanki, na Tajskem, v Indoneziji in na Maldivih.

S sklepom Vlade RS z dne 31. 12. 2004 je bilo preko Mednarodne federacije Rdečega križa in Rdečega polmeseča za žrtve pomoči že konec leta 2004 namenjeno **20 milijonov tolarjev**. Poleg prvotne finančne pomoči pa je Vlada RS v začetku leta 2005 preko Mednarodne federacije Rdečega križa in Rdečega polmeseča na prizadeta območja poslala opremo za začasno nastanitev žrtev (šotori, postelje, odeje, razvodni sistem za vodo) v vrednosti **24 milijonov tolarjev**.

Poplave v Romuniji, od aprila do julija 2005

V spomladanskih mesecih je močno deževje v Romuniji povzročilo številne poplave, ki so prizadele velik del

² Izraz cunami (tsunami) v japonsščini pomeni velik val v pristanišču. Cunami nastane, če se morska voda hitro premakne na masivni skali. Približno 86 odstotkov vseh cunamijev nastane zaradi podzemeljskih potresov (potresov na morskem dnu), ostalih 14 odstotkov pa zaradi izbruha vulkana, podvodnega plazja ali udara meteorita.

Razvoj cunamija obsega tri faze:

- nastanek zaradi porušenega ravnotežja vode,
- faza širjenja po oceanu in
- preplavljanje kopnega.

Velikost vodnega vala na kopnem je odvisna od več faktorjev, predvsem pa od oblike morskega dna, saj se v plitvini valovi upočasnijo, ker pa energija valovanja ostaja enaka, se zaradi zmanjšanja hitrosti poveča višina valov. Po preplavitvi kopnega začne val izgubljeni energijo zaradi trenja in vrtnčenja. (povzeto po spletni strani o cunamiju (<http://www.geog.si/cunami.html>).



Slika 4. Več kakor polovica mesta New Orleans v zvezni državi Louisiana je bilo poplavljenega (foto: arhiv THW)

Figure 4. More than half of the city of New Orleans, in the Federal State of Louisiana, was flooded. (photo: THW archives)

države. Močno deževje in nestabilne vremenske razmere so se nadaljevale tudi v poletnih mesecih in skupno je bilo prizadetih kar 31 okrajev v Romuniji. Med ponovnim močnim deževjem od 9. do 15. julija 2005 so poplave prizadele 468 lokalnih skupnosti, umrlo je 20 oseb, prizadetih je bilo 14.669 gospodinjstev, 7.029 oseb pa je bilo treba evakuirati.

Vlada RS je 21. 7. 2005 odobrila enkratno pomoč Romuniji za odpravo posledic poplav v skupni vrednosti **20 milijonov tolarjev**. Pomoč je obsegala sredstva za odpravljanje posledic poplav in začasno nastanitev ogroženih prebivalcev: črpalke za vodo, agregate za elektriko, šotore, odeje in zložljive postelje z ustrezno opremo.

Orkan Katrina v Združenih državah Amerike, avgust 2005

V letu 2005 so na Atlantiku zabeležili 27 močnejših neviht, od tega je bilo kar 15 orkanov, sedem pa jih je doseglo tretjo ali višjo stopnjo po Saffir-Simpsonovi lestvici, ki meri jakost orkanov (glej preglednico 3). Orkan Katrina, ki je konec meseca avgusta prizadel južni del Združenih držav Amerike, je dosegel peto oziroma najvišjo stopnjo na omenjeni lestvici. Orkan Katrina je najbolj prizadel zvezne države Louisiano, Misisipi in Alabamo. Po zadnjih podatkih je v orkanu izgubilo življenje 1.322 oseb, po podatkih Združenih narodov pa je orkan povzročil kar za 125 milijard dolarjev finančnih izgub.

Vlada RS je za odpravo posledic orkana odobrila Združenim državam Amerike enkratno pomoč v obliki opreme za začasno nastanitev (postelje, odeje, kompleti prve pomoči, šotori). Pomoč je znašala **21.720.000 tolarjev**. Prevoz slovenske humanitarne pomoči je zagotovila zveza NATO.

Potres v Pakistanu, oktober 2005

8. oktobra 2005 je severni del Pakistana prizadel močan potres z magnitudo 7,6 po Richterjevi lestvici. V potresu je umrlo najmanj 87.000 ljudi, okoli 75.000 oseb je bilo ranjenih, brez domov pa je pred zimo ostalo okoli 4 milijona prebivalcev. Po podatkih Svetovne banke in Azijske banke za obnovo in razvoj bi bilo za odpravo posledic potresa potrebnih 3,5 milijarde ameriških dolarjev (<http://www.islamic-relief.com/submenu/Appeal/pkquakeupdate.htm>).

Za odpravo posledic potresa je Vlada RS zagotovila materialno pomoč (zložljive postelje, odeje, šotori) v vrednosti **30 milijonov tolarjev**. K temu je Rdeči križ Slovenije dodal še zimske jakne, naknadno pa zagotovil še zimske spalne vreče, complete prve pomoči in higiensko opremo v skupni vrednosti **42 milijonov tolarjev**. Prevoz celotne opisane humanitarne pomoči je z več leti v Pakistan tudi tokrat zagotovila zveza NATO.

Dodatno so bila za odpravo posledic potresa Pakistanu preko Mednarodne federacije Rdečega križa in Rdečega polmeseca, Karitasa in UNICEFA namenjena finančna sredstva v višini **24 milijonov tolarjev**.

V začetku meseca novembra je bilo zvezi NATO dodeljenih **24 milijonov tolarjev** za financiranje izvajanja strateškega transporta sil in sredstev v operaciji zveze NATO za pomoč Pakistanu. Poleg tega sta bila za delovanje v okviru poveljstva, oblikovanega za izvajanje operacije za pomoč Pakistanu pri odpravljanju posledic potresa, dodeljena en častnik in en podčastnik Slovenske vojske. Njuno sodelovanje je stalo **5 milijonov tolarjev**.

Slovenija se je v letu 2005 odzvala na več prošenj za humanitarne pomoč za odpravo posledic nesreč, ki so prizadele druge države. Pri nudenju pomoči, kjer je sodelovala Uprava RS za zaščito in reševanje, je bilo mogoče največ težav zaznati pri organizaciji prevoza



Slika 5. Odpravo humanitarne pomoči z brniškega letališča v ZDA sta si ogledala tudi minister za obrambo Republike Slovenije, gospod Karel Erjavec, in veleposlanik Združenih držav Amerike v Sloveniji, gospod Thomas Bolling Robertson (foto: arhiv URSZR)

Figure 5. The Defence Minister of the Republic of Slovenia, Mr. Karel Erjavec, and the Ambassador of the United States of America in Slovenia, Mr. Thomas Bolling Robertson watched the dispatch of humanitarian assistance to the USA from Brnik Airport. (photo: URSZR archives)

	I. stopnja	II. stopnja	III. stopnja	IV. stopnja	V. stopnja
hitrost vetra	med 119 in 153 km/h	med 155 in 177 km/h	med 179 in 209 km/h	med 211 in 249 km/h	nad 249 km/h
višina valov	od 1,2 do 1,5 nad normalno	od 1,8 do 2,4 nad normalno	od 2,7 do 3,7 nad normalno	od 4 do 5,5 nad normalno	nad 5,5
škoda	poplave obalnih cest, manjša škoda na zgradbah, večja škoda na drevesih in znakih	poškodbe na oknih, vratih in strehah zgradb, polomljena drevesa in znaki	polomijo se velika drevesa, poškodbe zgradb, iz bližine obale je potrebno evakuirati ljudi	majhnim hišam odnaša strehe in stopnišča, podirajo se drevesa znaki in napisi, velika škoda na vratih in oknih, ljudi iz okolice 10 milj od obale je treba evakuirati	ruva drevesa, odnaša ladje, strehe in znake, velika škoda na vratih in oknih, evakuirati je treba ljudi, ki živijo v okolici od 8 do 16 km od obale

Preglednica 3. Stopnje orkanov po Saffir-Simpsonovi lestvici
Table 3. The Saffir-Simpson Hurricane Scale

Vir: povzeto po spletni strani o moči vetra (<http://projekti.svarog.org/veter/peta.htm>)

humanitarne pomoči v bolj oddaljene države, saj Slovenija nima dovolj velikega transportnega letala. V letu 2005 je prevoz pomoči v Združene države Amerike in Pakistan zagotovila zveza NATO, vendar to ne pomeni dolgoročne sistemske rešitve, saj se o vsakem primeru/nesreči odloča posebej. S podobnimi težavami se srečujejo tudi druge, predvsem manjše evropske države, zato bi bilo smiselno razmisliti o enotnih rešitvah za prevoz humanitarne pomoči in reševalnih ekip v okviru že obstoječih mednarodnih mehanizmov za usklajevanje humanitarne in reševalne pomoči. Sodelovanje bi vodilo v zmanjšanje stroškov prevoza, racionalizacijo prevoza in predvsem povečalo hitrost pri zagotavljanju pomoči prizadetim državam.

Pomoč manj razvitim državam posredno pomeni vlaganje v skupno, globalno prihodnost, saj nekateri raziskovalci menijo, da se bo v nasprotnem primeru razkorak med razvitimi in nerazvitimi državami zaradi okoljskih groženj še povečal, ker se slednje same niso sposobne v zadostni meri prilagoditi novim razmeram (Mathews, 1989: 170). Kakor ugotavlja eden izmed avtorjev (Sočan, 2004: uvod), sedanji družbeni sistem vse bolj ogroža tehnološko, okoljsko, družbeno in ekonomsko ravnovesje sodobnega sveta in nima vgrajenega vzvoda, ki bi samodejno omogočal manj razvitim gospodarstvom in družbam razvojno dohitevanje. Nesreče ne izbirajo držav in ker zahtevajo življenja, uničujejo ekonomsko in socialno okolje, manj razvite države nanje niso pripravljene in jih pahnejo v še večjo revščino in pri reševanju nastalega položaja potrebujejo pomoč razvitejših držav.

Viri in literatura

1. Buzan, B., 1991. *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the post-cold era.* London, Harvester Wheatsheaf.
2. Cunami, <http://www.geog.si/cunami.html> [18. 10. 2005].
3. Dopis Vlade RS, številka 00104-15/2006/7 z dne 2. 3. 2006, odgovor Vlade RS na poslansko vprašanje poslanke Državnega zbora RS mag. Majde Potrata glede sredstev RS za mednarodno humanitarno pomoč.
4. EM-DAT Emergency Disasters Data Base, http://www.em-dat.net/preliminary_figures_2004.htm [1. 3. 2006].
5. ISDR, Press Release, 2005 disasters in numbers, <http://www.unisdr.org/>, [1. 3. 2006].
6. Islamic Relief, <http://www.islamic-relief.com/submenu/Appeal/pkquakeupdate.htm> [1. 3. 2006].
7. Keys, D., 1999. *Catastrophe: An Investigation into origin of modern world.* London, Century.
8. Mathews Tuchman, J., 1989. *Redefining Security.* V: *Foreign Affairs.* Let. 68. Spring Edition.
9. Moč vetra, <http://projekti.svarog.org/veter/peta.htm> [1. 3. 2006].
10. Resolucija o strategiji nacionalne varnosti (Ur. list RS, št. 56/2001).
11. Smith, P., 2000. *Transnational Security Threats and State Survivor: A Role for the Military.* V: *Parameters,* Vol. 30, št. 3.
12. Sočan, L., 2004. *Simulacije trajnostnega razvoja.* 3. zvezek. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.
13. Šetinc, M. (ur.), 2005. *Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč Republike Slovenije 2002 – 2004.* Ministrstvo za zunanje zadeve RS.
14. UN Environment Programme Release, 2005 had worst weather-related economic losses in history, <http://news.mongabay.com/2005/1207-unep.html> [1. 3. 2006].
15. Wiberg, H., 1996. *Security Problems of Small Nations.* V: Bauwens, Wernwr, Clesse, Armand in Knudse Olav (ur.), *Small States and the Security in the New Europe.* London, Brassey's.
16. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. List RS, št. 28/2006).
17. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 64/1994).